

Településképi Arculati Kézikönyv

TÁRKÁNY

Tartalomjegyzék

1 Bevezető

2 Tárkány településtörténete

3 Örökségvédelem

4 Településképi szempontból meghatározó területek

- 4.1. Falusias családiházas karakter
- 4.2. Településközponti karakter
- 4.3. Gazdasági karakterű terület
- 4.5. Mezőgazdasági karakterű (nem beépíthető) terület

5 Reklámok, egyéb műszaki berendezések

6 Jó példák

7 Zárszó

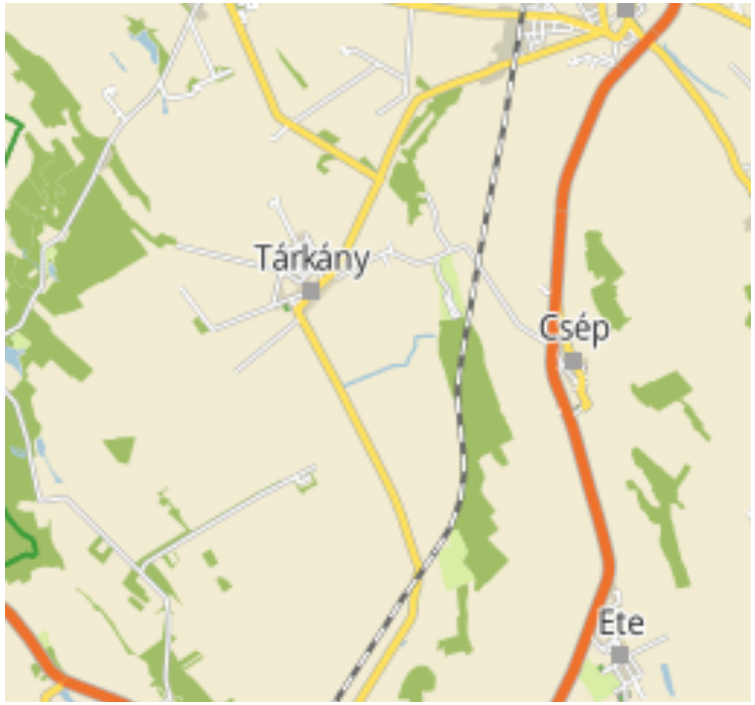
1 Bevezető

A település történeti értékeinek hordozói: a telkek és utcák hálózata; a beépített lakóterületek és a nagy zöldterületek; a lakóházak külső-belső formája, a felhasznált építőanyagok, díszítések; a természeti táj és az ember alkotta világ mind-mind Tárkány egyedi ismertetőjegyei. A településképi arculati kézikönyv és az erre alapuló településképi rendelet azokat a védelmi elveket ülteti át a gyakorlatba, amit betartva értékeinket megőrizhetjük az utánunk jövőknek. Magyarországon az örökségvédelem a helyi közösségek feladata, ám minden terv, védelmi stratégia annyit ér, amennyit a helyben lakók megvalósítanak belőle. Éppen ezért fontos, hogy minél több helyi lakos vegyen részt Tárkány építészeti és természeti értékeinek megőrzésében, alakításában, mert csak így biztosítható a hosszú távú védelem és fejlődés.

2 Tárkány településtörténete

Tárkány Komáromtól 24 km-re, Bábolnától 7 km-re délre fekszik, a Kisalföld keleti részén, Komárom-Esztergom megye nyugati határának közelében. A település határában talált, zsugorított pózban eltemetett férfi több ezer éves sírja a mellette talált kőeszközökkel arra utal, hogy e tájon az ember már a mezolitikum idején megtelepedett.

Tárkány, az 1800-as évek végén magyar nagyközségként nyilvántartott település Győr vármegye határának közelében. Házainak száma 349, róm. kath. és ref. vallású lakosaié 2988, de közöttük a katholikusok vannak többségben. Postája helyben van, távírója Bábolna puszta, vasúti állomása Nagyigmánd. Első nyomát, Tarcan alakban, 1221-ben, egy határjáró levélben találjuk. 1275-ben már *villaú Tarkan* alakban említik. 1363-ban Tárkányi Finta özvegye, Ethei Péter leánya, tárkányi jószágát és vagyonát unokájának, Moki Gergelynek hagyományozta. 1492-ben Tárkányi András itteni birtokát eladta Tarch Mártonnak. A török időben ez a hely is elpusztult és még 1672-ben is néptelen helyként tartották nyilván. Ezidőtájt Gencsy pannonhalmi főapát vette zálogba és 1684-ben újra telepítették. 1693-ban pedig bérbeadták Komáromy Istvánnak. Ezután mindvégig a főapátság maradt az ura és volt itt nagyobb birtoka.

A községben fennálló két templom közül a róm. katholikusoké 1735-ben, a reformátusoké pedig 1800-ban épült.

A református egyház kezdetei Tárkányon a XVII. századba nyúlnak vissza. 1655-1675 között a török pusztítás ellenére Komárom vármegye területén 54 anyaegyház állott fenn, melyek között ott van a tárkányi református gyülekezet is. A török pusztítás következtében elnéptelenedett települést a pannonhalmi főapátság több ízben is igyekezett benépesíteni. A községet a környékbeli református jobbágyok telepítették be, akik számára a főapátok, mint földesurak a prédikátortartást is engedélyezték. Az első ismert lelkésze Unyomi Kálmán István volt 1714-tól. 1799-ben kapott engedélyt a gyülekezet a pannonhalmi főapáttól és a vármegyétől kőtemplom építésére. Az alapkövet 1800. március 31-én helyezték el, és 1800 augusztusában szentelték fel ünnepélyesen a kész épületet Zsoldos Márton lelkészsége alatt. 2000. november 5-én a templom 200 éves évfordulója alkalmából ünnepi istentiszteletet tartott a gyülekezet és leplezték le azt a márványtáblát, amely az itt szolgált lelkészeknek és az elmúlt 200 évnek állít emléket.

A Szent László római katolikus templom 1735-ben épült, késő barokk stílusban. A tárkányiak katolikus ifjúsági egyesületet és önsegélyző szövetkezetet tartottak fenn.

Tárkányhoz tartoztak Major, Mihályháza, Ölbő, Parragh és Vasdinnye puszták.

Ölbő puszta neve már 1171-ben, Elbeo alakban, személynévként van említve. Első birtokosaként Opuch, vagyis Apos szerepel, aki 1210-ben 18 jobbágyát a pannonhalmi apátságra hagyta. Ekkor már *villa Ilbew* alakban szerepelt. 1213-ban egy másik birtokosával találkozunk, s ez Catlu, aki a maga birtokát szintén a pannonhalmi főapátságnak adományozta. III. Incze pápa jegyzékében Helbeu néven van feljegyezve. II. Endre 1221-iki oklevelében Elbu, majd lbeu alakban írták. 1221-ben Apos testvérei újabb adományban részesítették a főapátságot. 1245-ben Opuch neje ismét négy ölbői szolgáját adta oda az apátságnak. 1288-ban Henrik bán fia, János nádor más birtokért cserélte el itteni részét a Zách és Jáki családbeliekkel. Később a Vasdinnyei Vass család is ura lett a helynek és 1657-ben Vass Mátyás és Csepy Józsa kaptak itt új adományt. 1538-ban a főapát a maga részét Tarcsi Albertnek zálogosította el. A török világot megelőzőleg a község a puszta templomi dűlőn feküdt, s mikor pusztává lett, a lakosok a mostani község helyére telepedtek. Ősi templomának romjai a régi faluhelyen még a XX. század elején láthatók voltak. 1693-ban a főapátság Tarcsitól visszaváltotta és Komáromy Istvánnak adta bérbe.

Vasdinnye puszta hajdan szintén népes hely volt. Ilyen nevű hely régente kettő is szerepelt, mindegyik más jelzővel. Az apátság ősi birtoka volt, mely már Szent László összeírásában is Dinna néven van említve, míg III. Sándor pápa 1175-ben Digna alakban említi. Vasdinnye elnevezését a Dinnyei Vas családtól vette, mely 1435-ben már birtokosaként volt megemlítve. Ugyanekkor szerepel Szent Márton tiszteletére épült temploma is. A török világban ez a helység is elpusztult és határán a törökök kiűzetése után két puszta keletkezett, Vasdinnye és Nagydinnye néven, melyek később Vasdinnye néven egyesültek. 1616-ban új birtokosai bukkannak fel, Kulcsár Imre és osztályos társai személyében, akik birtokukat Gyárfás Mihálynak zálogosították el. Kívülök ugyanakkor Iványi Anna is részbirtokosa volt és ő is Gyárfásnak zálogosította el a maga részét. 1694-ben Bükki Nagy István ült az egyik birtokban, melyet tőle Tárczay József és Némai Kata utódai igényeltek. Az apátság a maga részét 1755-ig birtokolta, a mikor azután az egész Batthyány Lajos nádor kezére került. A Batthyányaktól később a kincstár vette meg és a magyar királyi állami ménesbirtokhoz csatolták.

A **kisbéri ménesbirtok** kerületi beosztását meghagyták, a gazdaság továbbra is négy kerületre oszlott:
1. Batthyányi kerület; Batthyány-, Pula-, és Apáti majorokkal 2010 hold területtel.
2. **Vasdinnyei kerület**; Alsó-, Középső-, Felsővasdinnye-, Ürge-, Egyháza-, és Parrag majorokkal 3059 hold területtel.
3. Tarcsi kerület; Ó-, és Újtarcs majorokkal 2235 hold területtel.
4. Kisbéri kerület; Kisbér-, Nádasd-, Ágazat-, és Nagybér majorokkal 3951 hold területtel.

Mindegyik kerületben volt egy főmajor, itt. lakott a kerület vezetője. A termelés fokozása érdekében Alsóvasdinnyén Bárány Pál tervei alapján 1902-ben modern tejüzemet építettek.

A tejüzem mellett mesterséges borjúnevelőt létesítettek, amely -évente 50000 liter teljes tejet és 200000 liter lefölözött tejet használt fel. A tejüzemben 1903-tól országos tejmunkásképző iskola működött. Az iskolába évente 8 fő ösztöndíjas tanulót is felvettek. Ezek részére a ménesbirtok ingyenes ellátást és 6 korona ellátmányt biztosított. A vasdinnyei kerületek 1890-ben 1668 folyóméter keskeny vágányú vasút kötötte össze a keményítő gyárral. Ezenkívül ősszel a burgonya beszállítások megkönnyítésére még 2800 folyóméter hordozható sínpár állt rendelkezésre. A birtok két elemi iskolát tartott fenn (Tarcs, Vasdinnye) míg a kisbéri és hántai iskolákat anyagilag támogatta. Az iskoláskorú gyermekek utaztatását a birtok saját fogatával biztosították.

Vass (Vasdinnyei) **t**örzsökös Komárom megyei család volt, akiknek. ősi fészke Vasdinnye puszta. János 1505-ben a vármegye követeként vált ismertté. 1516-ban Mátyás, 1522-ben Péter, Menyhért és János Vasdinnyén voltak a földesurak. E család 1540-ben Füzitőn, Almáson, 1613-ban Bottyánban Vasdinnyén, 1668-ban Várbogyán, a XIX. század első felében Alsó-Gelléren birtokolt területeket.

Három Vasdinnye-puszta (Felső-, Középső-, Alsóvasdinnye) közül Felső- és Alsóvasdinnye ma is lakott hely, előbbi a Csépre vezető úttal, utóbbi a Szőlőheggyel azonosítható. Tárkány 186 pincét magában foglaló, az 1700-as években kialakított szőlőheggyel büszkélkedhet. Középsővasdinnye pedig egyike a sok-sok csirketelepnek a környéken.

http://www.kisberikronika.hu/node/196

A XX. század elején Komárom vármegye Gesztesi járása két nagyközség alá beosztott három kisközséggel és Ács, Ászár, Bana, Bokod, Császár, Dad, Ete, Kethely, Kisbér, Kocs, Kömlőd, Mocsa, Nagyigmánd, Öszőny, Szend és **Tárkány** nagyközségekkel voltak.

Közel 100 iparos tevékenykedett a faluban. A töretlen fejlődést gátolták a gyakori tüzek, melyek a korszerűtlen építkezésnek tudhatók be. Különösen nagy kárt okozott az 1908-as tűzvész, amikor a vályogházak zöme leégett.

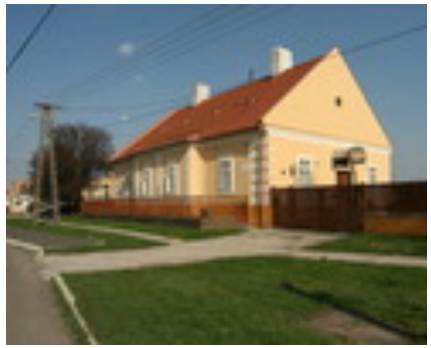

1894-ben, akkoriban ritkaságszámba menő, emeletes iskola épült, mely ma is az oktatását szolgálja 138 tanulónknak. A faluból az első világháborúban mintegy 500-an vettek rész, s közülük 140-en haltak hősi halált. Nekik a békekötés után 1924-ben emeltek emlékművet.1935. március 15-étől vasútállomása volt a falunak. A második világháború után, 1959-től termelőszövetkezet működött a községben, mely az 1989-es rendszerváltás után átalakult és ma is nyereségesen gazdálkodik. Az itt élők számára főként a mezőgazdaság nyújt megélhetési forrást ma is. Itt indult másodikként az országban a cigány iskola. Több szervezet is működött már a településen az 1900-as évek elején: a tűzoltó egyesület, énekkar, keresztény ifjúsági egyesület. A második világháború a tárkányiaktól is sok áldozatot követelt, bár harcok a faluban nem voltak, az épületek megrongálódtak, az átvonuló csapatok kifosztották a falut, de most a fejlődés elősegítése, a hagyományok őrzése a cél. Ma 3 csoportos óvoda, 8 évfolyamos általános iskola, 3 csoportos napközi otthon működtetése, a háziorvosi és védőnői szolgálat, a felújított katolikus plébánia, a templom, a bitumenes kézilabdapálya, az informatika terem kialakítása bizonyítja az itt élők szorgalmát. Az ekeli testvér-települési együttműködés, a falu külsejének megújítása, valamint a régi hagyományok felelevenítése, újak létrehozása, így: a falunap, a kihívásnapja, idősek karácsonya, bakonyi folklór fesztivál megrendezése is hozzájárul a falu társadalmi életének színesítéséhez. A fejlődést és hagyományok megőrzését a faluban működő egyesületek is segítik.

Országos műemléki védelem alatt álló épületek

1775-ben épült fel copf stílusban a műemlék római katolikus plébániaház. Szabadon álló, (Fő út 67.) előkertes, téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregtetős épület. Utcai és udvari homlokzatának középtengelyében rizalittal. Kéttraktusos, középfolyosós elrendezésű, boltozatos belső terek, részben XIX. századi nyílászárókkal. 2002-ben felújították.

A község főutcáján, (Fő utca 1.) szabadon álló, háromhajós, egyenes szentélyzáródású, Ny-i homlokzati tornyos a római katolikus templom, szentély felett kontyolt nyeregtetővel, a szentélyzáródás mögött sekrestyével. Síkmennyezetes hajók és szentély. A hajók bejárati oldalán pillérekre támaszkodó, falazott mellvédes karzat. Festett üvegablakokkal (1941), a berendezés a XIX. századik második feléből való, az orgonát 1801-ben Elgasz Ferenc építette át. Háromhajóssá 1869-1879 között alakították át.

Közös talapzaton álló kereszt, korpusszal, a kereszt lábánál Mária Magdolna, két oldalán Szűz Mária és Keresztelő Szent János alakjával. Készült 1770 körül.

A templomkertben Nepomuki Szent János-szobor, 1829.

Helyi egyedi és területi védelemben részesített épületek, emlékművek, utcaképek, településszerkezet, táji elemek, amelyek építészeti, építészettörténeti, esztétikai értéke az országos védelmet nem indokolja, de jellegük kifejezi a község múltjának sajátosságait, egyéni kultúráját, hagyományait, a település számára megőrizendő, védendő értéket képviselnek.

4 Településképi szempontból meghatározó területek

Településképi követelményrendszer

A beépített területekre az egylakásos oldalhatáron álló beépítés jellemző. A hagyományos településkép megőrzésében fontos szerepe van a következetes szabályozásnak. A meghatározó településképi területek lehatárolása alapvetően követi a szabályozási terv övezeti lehatárolásait. A helyi építési szabályzatban foglaltakon túlmenően a településképi rendeletbe foglalt területi építészeti előírásokat is figyelembe kell venni, és az új épületek építésekor, a meglevők átalakításakor, felújításakor, bővítésekor az ajánlásokat, jó példákat célszerű megfogadni, mert ezáltal biztosítható, hogy a helyi értékek az utókor számára is megőrzésre kerüljenek.

Fontos, hogy az új építésű lakóépületek mindig az adott kor jó színvonalán, harmonikusan illeszkedjenek az utcaképhez.

Meghatározó településképi karakterek

A beépítésre szánt terület alapvetően lakóterület, a családiházas beépítés a meghatározó. A településen szinte egységesen a falusias családiházas karaktert lehet megállapítani, mivel az újabb beépítésű lakóterületeken is megtartották a falusias fésűs beépítés szabályait. A településközpontban a templom és közvetlen környezete tartozik a településközponti karakterbe. A gazdasági-szolgáltató területek a lakóterület szélén kerültek kijelölésre, amelyek kapcsolódnak a mezőgazdasági feldolgozóiparhoz, és a külterületi majorsági területekhez. A be nem építhető területeken jellemző a mezőgazdasági művelésű táj.

4.1. Falusias családiházas karakter

4.1.1. Településképi jellemzők

FALUSIAS (családiházas) KARAKTER

Tárkány régi településrészein a falusi életmód miatt (udvar/ konyhakert /baromfiudvar/ istálló/kert) hosszú telkeken az oldalhatáron álló, fésűs beépítés alakult ki. A település régi utca- és telekszerkezete, a pincesor beépítési struktúrája, a megnyitott új utcákkal módosították a településszerkezetet, de az odalhatáron álló beépítési mód jellemzően megmaradt. A házak zömmel az utcavonalra merőleges nyeregtetősek, a régebbi beépítések oromfalasak, a későbbiekben kontyoltak, illetve az új házak sátortetősek vagy manzardosak. A község szerkezete – néhány, az utóbbi évtizedekben nyitott utca kivételével – megőrizte a természetesen kialakult jellegét. A „nőtt" falu szabálytalan utcahálózatából adódóan keskeny, nagyrész mély telkek jöttek létre. A régi utcák torkolatánál érdekes teresedések, és sokszor egészen kis telkek alakultak ki. A hosszú, keskeny telkek eredményezték a telekhatárra épített fésűs elrendezésű házakat és folytatásukban a gazdasági épületeket. Sok helyen találunk azonban a főépülettel szembeni oldalra, a másik telekhatárra épített nyárikonyhát, raktárépületet, pincét, górét, füstölőt. Több telken a belső udvart az oldalsó telekhatárra merőlegesen állított pajta zárta le (itt lehetett régen a telek vége). Általában a lakóházak egy –vagy kétlakásosak, a telek beépítését az udvar oldalhatárán álló sorolt épülettömegek alkotják. A telek beépíthetősége miatt tömegük többségében tégalalap alaprajzra szerkesztett földszintes, magastetős épületek. Az utcákban elvétve emeletesházak, és tetőtérbeépítéses családiházak is találhatók. A magastető hajlásszöge 35-45 fok közötti, palafedésű, de cserépfedésű is akad közöttük. A homlokzatok vakoltak, díszítőelemként ablakkeretezés és egyszerű párkányhúzás látható, a festett sima vakolat és a színezett kőporos vakolat jellemző felületképzés; színeiben fehér, törtfehér, pasztellszínek. A lábazat kőből rakott, vagy lábazati vakolattal ellátott betonlábazat. A fésűs beépítés mellé néhol az úttal párhuzamos tetőgerincű házak is épültek. Etén a különböző társadalmi és gazdasági helyzetben lévő emberek házai megmaradtak, így jól nyomon követhető az építészeti tömegformálás és a település fejlődése. Tárkány új beépítésű családiházas területén a telkek nagysága lehetővé teszi nagyobb házak elhelyezését is, de az oldalhatáron álló beépítési mód megtartásával. A látszólag különböző házak a családiházas jelleget hordozzák, önálló telken állnak, viszonylag nagy zöldfelülettel rendelkeznek. A lakóterület hangulatát a közterületek gondozottsága, az utak szélessége, növényzettel való ellátottsága, a járdák állapota, a kerítések kialakítása, az előkertekbe ültetett növényzet látványa jobban befolyásolja, mint az épületeké, melyek az építés idejétől függően mutatják a kor divatos építészeti megformálásának jegyeit.

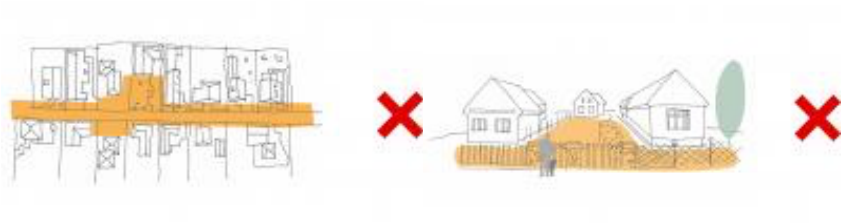

Az utcák megőrizték a településszekezet strukturális fő elemeit. A régebbi építésű házak földszintesek, az újabbak tetőtérbeépítésesek, vagy kétszintesek. Az oromfalas nyeregtetős, csonkakontyolt nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős, sátortetős, manzardtetős épülettömegek sorakoznak. Az aszfaltozott utca melletti vízelvezető árkok helyén a kapubejárók kiszélesítésével parkolóhelyek keletkeztek, az útmenti sáv füvesített.

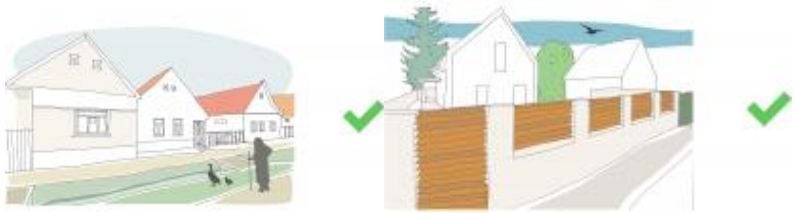
Az utcákban légvezetékes elektromos áramellátás van. Az utcára néző házak általában kis előkertben állnak, ritkán az utcavonalon, de íves vonalvezetésű utcában néhol fűrészfogasan. Az udvari oldalon eredetileg csaknem mindenütt tornác futott végig, néhol még a melléképületek előtt is. Csak ritkán épült tornác nélküli széleseresz házak. A tornácoszlopok téglából falazottak, négyzet keresztmetszetűek, gyakran egyszerű fejezettel ellátottak voltak. A tornácok zömmel mellvéddel készültek, de ha mellvéd nem volt, a tornácoszlopokat alul lábazattal díszítették, néhány helyen nagyon szép mellvéd nélküli köroszlopos tornác is található. A házak részben nyeregtetősek, sima vagy csonkakontyolt oromzattal. Az életmód változásával a lakással szemben támasztott igények is változtak. Ezért bővíteni kellett az épületeket. Ezt egyszerűbb esetben a tornácok részbeni vagy teljes befalazásával érték el. Komolyabb, igényesebb esetben az épület elejét lebontották és helyére általában az utcával párhuzamos új épületszárnyat építettek hozzá, miáltal az épület „L” alakúvá alakult. Ebből a bővítési módból alakult ki az, hogy már az új épületeket is eleve „L” alakúra építették, ahol a tornác is „L” alakú. Az említett bővítéseknél előszeretettel alkalmazták az utcai szárnyon a „városias” manzard tetőt, a háromszárnyú ablakokat és városi családi házaknál elterjedt homlokzatdíszítést. Az udvarokban a gazdasági épületek (istálló, szín, tároló), pajták épültek.

A fésűs (falusias) beépítésben a meghatározó utcaképi ritmus betartása és a jellegzetes épülettömegek sorolása eredményez harmonikus településképet. Az újonnan beépítésre kerülő lakóépületeknél ajánlott az utcában jellemző építészeti megjelenés tiszteletben tartása.

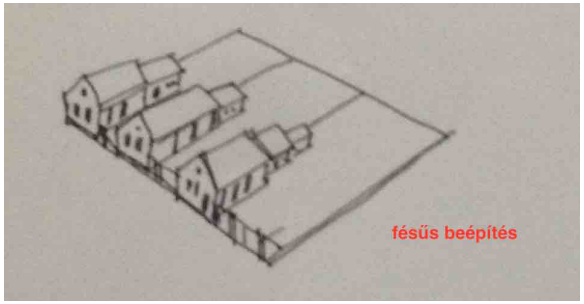
Az utcai kerítés a lakóépülethez tartozik, és meghatározza az utcaképet. Akkor szép, ha stílusában és anyagában is illeszkedik a főépülethez, nem hivalkodó és nem is takarja el a homlokzatot.

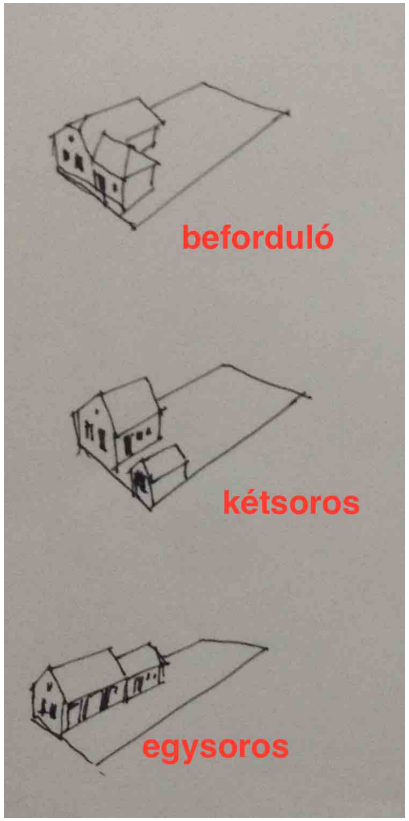

4.1.2. Ajánlások, jó példák

Falusias családiházas karakterű településkép meghatározó területének építészeti előírásai	
Jellemző karakter elemek	Településképi meghatározó terület
Beépítés módja	Oldalhatáron álló
Szintszám/legmagasabb pont	1 szint + tetőtérbeépítés
Kerti építmények	az udvaron oldalhatár mentén épített állattartó, vagy tároló helyiségek, hátsó udvarban fából készült góré, (pajta), füstölő, fészer, fóliasátor … Kerti terasz, nyitott-fedett tároló, kerti pavilon, úszómedence, a garázs a főépülettömegben kerüljön elhelyezésre, lehetőleg ne az utcai főhomlokzaton.
Kerítés	Lábazatos, oszlopos fém, vagy fa áttört kerítésmezővel, max. 2 méter magasságú legyen.
Növényzet	Utcai füvesített terület, 1vagy 2 fával, virágoskerttel; az előkertek és a kerítés előtti területek három szintű zöldfelülettel rendelkezzenek, a kertekben háztáji gazdálkodás folyik.
Egyedi ajánlások	A régi településmag utcaszerkezete megtartandó. Az épületek kialakítása alkalmazkodjon a kialakult utcaképhez. A házak előtti utcaszakaszon növényzet telepítése és gondozása javasolt. A régi lakóépületek, mellék- és gazdsági épületek, pincék helyi védelemre javasoltak.

A településszerkezet alakulása a telkek méretével összhangban; a földrajzi adottságokat követve történik; a beépítési mód a tulajdonosok anyagi helyzetéről és életmódjáról is árulkodik. A fésűs beépítésű telkeken a keskeny és hosszú telkek oldalhatárán épülő, jó arányú tömegekre bomló, tűzfalszerűen és lépcsősen csatlakozó épületek sorolt udvari beépítést eredményeznek.

Az egysoros elrendezésben az épülettömegek egymás után sorakoznak a telek egyik oldalhatárán; az úgynevezett kétsoros beépítésben a telek másik oldalhatárára egy kisebb épülettömeg kerül; majd a befordúló beépítésben a kisebb épületrész oldalszárnyként épül a főtömeghez.

A régebbi lakóépületeken fa ablakok a jellemzőek, illetve a korszerűsítés során cseréjük megtörtént. Az ablakok korszerű hőszigetelt üvegezésű fa, vagy műanyagszerkezetek, a ház stílusához igazodó arányrendszerben. Az udvar felé nagyobb üvegezett felületek, teraszajtók nyílnak. Az utcai homlokzaton megjelennek a tömör garázskapuk, és a szép bejárati ajtók. A házak karakteréhez igazított nem tömör kerítések, jellemzően épített lábazat és kerítésoszlopok között fa nem tömör mezőkkel, de kovácsoltvas, fém pálcás, fémhálós kerítések is épültek. Jellemzően nincs a házakon reklámfelület. A gépkocsik elhelyezése a telken belül történik, de a ház előtti parkolásra burkolt területek kerülnek kialakításra. Fontos a bejárók szintjének és kialakításának összehangolása. Az egységes utcaképi megjelenéshez hozzátartozik, hogy az új épületek léptékükben és színvilágukban igazodjanak a meglévő beépítéshez.

TELEPÜLÉSKÖZPONTI KARAKTER

Tárkány településközpontját a főutca menti nagy közösségi zöldterület jelöli ki, a két templom közötti utcaszakaszt lehet a központnak tekinteni. Alapvetően a beépítés léptéke azonos a lakóterületével, de az igényes közterületek miatt sorolható más karakterbe ez a településrész. A településközpontban kaptak helyet az intézmények is: községháza, plébánia, üzletek, templomok. A közintézmények tömegükben, építészeti formavilágukkal nem tűnnek ki a családi házak közül, a közintézmények visszafogottan díszítettek, a homlokzati vakolatarchitektúra világosabb (törtfehér) színű, a falfelület közép tónusú pasztellszínű vagy sárga. A magastetős épületeken függőereszcsatorna a jellemző. A nyílásszárók méretei az épülettömegekhez arányosan illeszkednek. Anyaguk általában faszerkezetű, vagy műanyagszerkezetek; az intézményfelújítás során hőszigetelő szerkezetek kerülnek beépítésre.

A közterületek és közparkok, emlékművek szépen gondozottak.

A településközpont központi zöldterületén kaptak helyet a Hősök ligetében az emlékhelyek.

A településközpontban találhatóak a községi intézmények, iskola, községháza, szolgáltatások, üzletek is.

GAZDASÁGI KARAKTER

A gazdasági területeken a gazdasági-szolgáltató épületek csarnokszerkezetei jelenhetnek meg. Az új épületek általában egyszintesek, de a funkciónak megfelelő belmagassággal épülhetnek. Építészeti kialakításuknál az alacsony hajlású tető, fémvázas szerkezet, építőelemes falazat található. Nincs homlokzatdíszítés, általában egyszínű építőlemez burkolatú csarnokok állnak az ilyen karakterű részeken. Kicsi ablakok, nagy, tömör kapuk, a funkciónak megfelelő homlokzati kialakítás. A kerítés vagyonvédelmi feladatokat lát el, általában fémoszlopos, fémhálós kivitelben készül, vagy tömör. A volt tsz és majorsági épületek is ebbe a karakterbe tartoznak.

A település zöldfelületi rendszerét elsősorban a táji és a településszerkezeti adottságok befolyásolják. A környezeti, természeti zöldfelületeken kívül a településen belüli minőségi zöldfelületek kondicionáló, rekreáló és esztétikai szerepet töltenek be egyszerre.

Tárkány területén található: köztér, sportpálya, utcai fasorok, védőfásítások, valamint a temető, de a kiterjedt zöldfelülettel rendelkező magánkertek, családi házak kertjei, mezőgazdasági zártkertek, szőlők is a települési zöldfelületi rendszer részei. A települést zömében falusias jellegű beépítési mód jellemzi, még mindig dominál a magánkertek haszonkerti jellege, amikor a nagyobb felületű hátsó kertben saját felhasználásra zöldségeket és gyümölcsöket termesztenek. A településen a kétzónás a leggyakoribb (díszkert – haszonkert); a három zónás pedig általában olyan ingatlanok jellemzője, ahol állattartás, vagy más gazdálkodási tevékenység folyik és ennek kiszolgáló épületei találhatók a köztes zónában. A családi házak kertjei nagyrészt rendezettek, a parlagon hagyott területeken viszont a kaszálás és a parlagfű irtása szükséges. A temető gondozott zöldterülete, szegélyező fasora a település belterületi zöldfelületi rendszerének részét alkotják. A közlekedési terület legmeghatározóbb alkotóelemei az utcai fasorok, cserjék. A növények javítják a település klímáját és szebbé teszik az utcaképet. A cserje és gyepsávok elválasztják az úttestet a járdától, terelik a forgalmat és a klímajavító tényezők mellett védik a gyalogosok testi épségét. Tárkány településképét a virágosítás mégszebbé teszi.

4.5. Mezőgazdasági (nem beépíthető) karakter

4.5.1. Településképi jellemzők

MEZŐGAZDASÁGI KARAKTER

Tárkány közigazgatási területének jelentős része külterület. A mezőgazdasági területek egyik része szántóföldi művelésű, illetve gyepterület. Az általános mezőgazdasági területek nem beépíthetők.

5 Reklámok, egyéb műszaki berendezések

Reklámok elhelyzésére magánterületen a reklámokról szóló felsőbb szintű jogszabály nem ad lehetőséget. Közterületen kizárólag az önkormányzat jóváhagyásával lehet reklámot elhelyezni a településközponti területen. Cél, hogy a homlokzatokon minél kevesebb zavaró elem jelenljen meg. A légkábelek megszüntetése a településközpontban indokolt, miután a településkép zavaró elemei az oszlopok, vezetékek. Az új beépítésre szánt, fejlesztési területeken javasolt a kisfeszültségű és közvilágítási hálózat földkábelben történő vezetése, a terület igényesebb kialakítását elősegítve. A villamosenergia, a kábel TV és a hírközlési vezetékeket közös, egyoldali oszlopsoron érdemes vezetni, az új fejlesztési területek beépítésekor pedig energiatakarékos lámpatestek felszerelése ajánlott.

6 Jó példák

Ajánlott, hogy az utcák, és egyéb látnivalók kitáblázása egységes arculattal történjen. Cél, hogy a cégfeliratok harmonikusan illeszkedjenek az utcaképbe, ne hivalkodjanak, de a megfelelő információt át tudják adni. A településközponti a zöldfelületek, köztéri utcabútorok karbantartásáról folyamatosan gondoskodni kell.

A közterületek kialakítása nagyban függ az ott megjelenő utcabútorokon, azok megjelenésén, egységes arculati jegyein, ezért fontos, hogy erre is fordítson az önkormányzat kellő figyelmet. Érdemes a közterületekre olyan közterület alakítási tervet készíteni, ahol már a tervezéskor felkerülnek a településképet meghatározó elemek: padok, szemetesek, kerékpártárolók, köztéri utcabútorok, zöldfelületek, burkolatok ...

Az utcai homlokzatok színezése kiemelheti az építészeti elemeket, vagy semlegesítheti azokat. A sötétebb színek általában a falfelületek, míg a díszítése, ablakkeretek, lizénák, párkányhúzások világosabb árnyalatúak. A színek harmonikus illeszkedésébe beletartoznak a lábazat anyaga, színezése, a nyílászárók színei, a kerítés oszlopok, lábazat, kerítésmező kialakítása is. Érdemes több színvariációt megtervezni annak érdekében, hogy a településképbe harmonikus legyen az illeszkedés. Kerülendőek az úgynevezett rikító színek, amelyek túl harsányak, és az utcaképben túl hangsúlyos elemként jelennek meg, de ugyanilyan zavaró hatású lehet a fekete szín használata, vagy a teljesen egy tónusú homlokzatszínezés. Általában a közép tónusú, vagy világosabb pasztellszínek ajánlottak.
Fontos, hogy mindig a legmegfelelőb ablakot, ajtót válasszuk ki. A régebbi stílusú házakon a fa szerkezetek a meghatározók, ezért a felújításukkor is törekedni kell az eredetihez hasonló megjelenésű ablakok, ajtók beépítésére. A régi ablakszárnyba, vagy azzal megegyező kialakítású új szerkezetbe épített hőszigetelő üvegezésű ablak akkor a legtökéletesebb megoldás, amikor az új gyártmány mind anyagában, mind kiosztásában és színében is az eredetivel megegyező kialakítású. A túlzott felmelegedés mérséklésére a külső napfényvédők felszerelesée a leghatékonyabb, ezért látunk a régebbi ablakokon zsalugátereket, az újabbakon pedig redőnyöket. A harmonikus homlokzat kialakítás egyik meghatározó eleme a szép arányú és kiosztású ablaksor, amelyik színében is szerves tartozéka az utcai homlokzatnak. Megjelenését a homlokzati vakolathúzások, díszítések egészítik ki és hangsúlyozzák azokat.

A kerítések az utcaképet jelentősen meghatározó építmények. Anyagát és szerkesztési szabályait nehezen lehetne egységesíteni, mivel az az épületekhez és a helyszínekhez tervezett egyedi alkotások a hozzájuk csatlakozó oszlopokkal, kis - és nagykapukkal. Fontos, hogy a kerítés a mellette, vagy mögötte álló épülettel alkosson egységet; anyaghasználatában mutasson rokonságot az épülettel. Érdemes a még fellelhető fémszerkezeteket is megőrizni.

7 Zárszó

Az építészet közügy. A házak túlélnek bennünket; a tájat örökül kapjuk, hogy örökül hagyjuk az utódainkra. Fontos, hogy megértsük csak közösen alakíthatjuk a jövőnket, ezért figyelemmel kell lennünk a hagyományokra, a lakókörnyezetünkre. A településképi arculati kézikönyvből megismertük a helyet, ahol élünk, de a helyi közösség nélkül csak a szép tájat és az épületeket látjuk meg. Az emberek által éltetett „genius loci" teszi azzá a lakóhelyet, amire mindig emlékezünk, amit szeretünk és óvunk, mert csak így lesz

Tárkány az otthonunk.

